

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri
Departementet
Slotsholmsgade 12
1216 København K

Mail:
fisk@fvm.dk
perdje@fvm.dk

Nordensvej 3, Taulov
DK - 7000 Fredericia
Axeltorv 3, Axelborg
DK - 1609 København V
Tlf. +45 70 10 40 40
Fax. +45 75 45 19 28
cvr.nr. 45 81 25 10
mail@dkfisk.dk
www.dkfisk.dk

31. oktober 2022
Ref.: HSL/OLL

Sagsnr. 2021-
7617

Bemærkninger til udkast til bekendtgørelse om trawlfri zone i Bælthavet (j.nr. 2021-7617)

Danmarks Fiskeriforening Producent Organisation (herefter benævnt "DFPO") har den 3. oktober 2022 modtaget ovennævnte høring.

Danmarks Fiskeriforening PO takker for muligheden for at indgive høringssvar på vegne af langt størstedelen af de aktive erhvervsfiskere i Bælthavet.

Overordnede bemærkninger

Danmarks Fiskeriforening PO kan ikke anbefale den foreslåede bekendtgørelse og skal opfordre til, at den trækkes tilbage. Baggrunden for denne anbefaling er, at ikke er nogen dokumentation for, bekendtgørelsen bidrager til de formål den angiveligt skulle forfølge, nemlig at beskytte bundhabitater og forbedre forholdene for torsk. Desuden er høringmaterialet behæftet med fejl og mangler, som også burde give anledning til at bekendtgørelsen trækkes tilbage for fornyet behandling.

DFPO anbefaler i stedet at trawlforbuddet i Bælthavet genforhandles efter folketingsvalget. Hvis man i en genforhandling beslutter at fastholde, at der skal være et trawlforbud i Bælthavet, så foreslår DFPO, at der laves en aftale om trawlforbudszoner i Bælthavet, der hviler på et solidt fagligt grundlag, som både forbedrer beskyttelsen af havmiljøet og giver plads til fiskeri med bundslæbende redskaber. Det er afgørende, hvis man ønsker at bevare både kystfiskeriet og de små fiskerihavne på Fyn og Øerne.

I høringbrevet er anført:

"Den trawlfri zone skal bidrage til at skabe et bedre havmiljø bl.a. ved fremme af skånsomme fiskerier, at forbedre gyde- og opvækstforhold for torsken, som vil have

bedre muligheder for at finde ly i uforstyrrede og intakte bundhabitater, samt styrke lystfiskeriet og lystfiskerturismen i området ved torskens tilbagevenden.”

I DFPO hæfter vi os ved, at DTU Aqua tidligere har anført, at trawlforbuddet ikke kommer til at styrke fiskebestandene, da iltsvind er den absolut største presfaktor i havmiljøet:

”Når et område rammes af kraftigt iltsvind vil fisk, bunddyr og planter dø, på trods af at et trawlforbud kan have haft en gunstig virkning på bunddyrenes trivsel forinden.”

(Artikel: Forskere: Klimaforandringer og dårligt havmiljø er de største trusler mod fiskeriet - Altinget – 23. marts 2022.)

I tillæg hertil oplyser DTU Aqua i et svar til Folketinget, at trawlforbud i nogle tilfælde slet ikke har effekter på havmiljøet, og at trawlforbud generelt ikke er ensbetydende med gevinster for biodiversitet.

- *”Et totalt forbud mod bundtrawling forventes dermed ikke at øge biodiversiteten af fisk, havpattedyr og fugle medmindre det suppleres med restriktioner på brugen af andre redskaber. En overgang til stationære redskaber kan desuden føre til en stigning i mængden af spøgelsesgarn og plastik i havet”*
(MOF Alm.del - endeligt svar på spørgsmål 1151: bilag 1 Faglig udtalelse DTU Aqua.pdf (ft.dk))
- *”For at kunne estimere, om der er en signifikant effekt af fiskeri på et givet habitat eller havbundsareal, kræves lokale/stedspecifikke data for tre primære faktorer: 1) de forskellige redskabers udformning og fodaftryk på havbunden, 2) følsomheden af de habitater der påvirkes, og 3) frekvensen af redskabspåvirkningen. For visse kombinationer af disse tre faktorer vil der ikke være en signifikant effekt af bundtrawling”*
(MOF Alm.del - endeligt svar på spørgsmål 1151: bilag 1 Faglig udtalelse DTU Aqua.pdf (ft.dk))

Miljøvurderingen indeholder en analyse af, hvilken effekt bekendtgørelsen vurderes at have. Miljøvurderingen har dog på ingen måde inddraget den omfattende videnskabelige litteratur, der dels har undersøgt effekten af trawlfiskeri, og dels har undersøgt effekten af lukkede områder. Der foreligger en lang række undersøgelser og udsagn om, at en lukning af fiskeri med bundslæbende redskaber vil have en meget lille, eller ingen effekt, i områder påvirket af eutrofiering og iltsvind.

På den baggrund mener vi hverken, at bekendtgørelse lever op til sit formål, eller at det er proportionalt, at lukke for trawlfiskeriet i hele Bælthavet. De miljømæssige gevinster står slet og ret ikke mål med de erhvervsmæssige omkostninger for Fyn og Øerne, som trawlforbuddet medfører. I forlængelse heraf gør Danmarks Fiskeriforening opmærksom på,

at det fremgår af en aktindsigt, at landingsværdien i området vil falde med over 12 millioner kroner aktindsigt (J. nr. 2021 – 7615), hvilket er væsentligt højere end det netto tab på 5,5 mio. der er anført i høringsmaterialet. Ligeledes vil der være afledte effekter i forhold til fiskeindustri, og opretholdelse af logistik på havnene, der samlet gør, at det økonomiske tab er markant underestimeret, og langt fra at være retvisende. DFPO må afvise FVMs antagelse om, at fiskerne bare kan fange fiskene et andet sted, som ifølge det oplyste er forskellen på de to tal. Herudover tilføjes, at forbuddet vil medføre lukning af virksomheden Wittrup Seafood med 30 ansatte og en omsætning på 40 mio. kr. Det er heller ikke oplyst i høringsmaterialet.

Dertil må vi undre os over, at der intetsteds i materialet fremgår overvejelser om konsekvenserne for havmiljøet af, at der klappes havneslam i de områder man nu vil beskytte.

Danmarks Fiskeriforening opfordrer vi derfor til, at der indgås en ny og balanceret aftale, der kan få opbakning fra begge sider af Folketingssalen, og som kan sikre, at der både er plads til fiskeri og forbedrede miljøhensyn, som samtidig kan bidrage til mere viden om effekterne ved at beskytte havmiljøet mod fiskeri med bundslæbende redskaber.

Specifikke kommentarer til bekendtgørelse

Indledningsvis vil vi nævne at titlen på høringen er misvisende og i ringe grad beskriver den regulering, der i virkeligheden lægges op til.

Af delaftale mellem regeringen og Socialistisk Folkeparti, Radikale Venstre, Enhedslisten, Alternativet og Kristendemokraterne om fremgår:

”Aftaleparterne er enige om at etablere en trawlfri zone i Bælthavet, som dækker Lillebælt, Storebælt og Langelandsbælt. Aftalepartierne vil i foråret 2022 drøfte en konkret implementeringsplan. Den trawlfrie zone skal bidrage til at skabe et bedre havmiljø bl.a. ved fremme af skånsomme fiskerier, at forbedre gyde- og opvækstforhold for torsken, som vil have bedre muligheder for at finde ly i uforstyrrede og intakte bundhabitater, samt styrke lystfiskeriet og lystfiskerturismen i området ved torskens tilbagevenden.”

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri har på den baggrund udarbejdet et høringsudkast, der afgrænser en trawlfri zone, hvor alle typer fiskeriaktiviteter med anvendelse af trawl-, vod- og skrabende redskaber forbydes. Den trawlfri zone i Bælthavet er dermed blevet udvidet til at omfatte andre fiskeriredskaber end trawl. DFPO antager, at der er tale om en fejl at disse redskaber indgår i Bekendtgørelsen, når det kun er trawl, der nævnes i delaftalen til finansloven.

Fiskeri med snurrevod er et skånsomt fiskeri med en meget lille bundpåvirkning, samt en god selektivitet i fangstposen. Snurrevods fiskeri bør derfor ikke indgå i et forslag om trawlforbud.

Det samme gælder for fiskeri med muslingeskrabere. Ministeriet og fiskeriminister Rasmus Prehn betegner selv fiskeriet efter muslinger som ”effektivt, skånsomt og bæredygtigt.” i svar til Folketinget (Henvisning:). DTU Aqua oplyser desuden:

”Det er desuden svært at dokumentere langtidseffekten af muslingefiskeriet, for bundfaunaen da det lave vand påvirkes samtidig kraftigt af udsving i temperatur, saltholdighed og næringsstofftilførsel, samt af iltmangel, storme og bølger.

[Mere bæredygtigt fiskeri kræver kombinerede indsatser - DTU Aqua.](#)

Der er ligeledes udarbejdet et notat af DTU Aqua i oktober 2022 til Bælternes Fiskeriforening – ”Opgørelse over muslingefiskeriets arealpåvirkning i perioden 2013-2022 i udvalgte muslingeproduktionsområder i Bælthavet”, der med brug af Black Box data viser, at de områder hvor der fiskes muslinger er meget små, og hvor en akut påvirkning på ingen måder kan påvirke områdernes integritet. Dette understreges også af, at fiskeri efter muslinger i Natura 2000 områder foregår på baggrund af Habitatkonsekvensvurderinger, hvor det netop dokumenteres, at fiskeriet ikke medfører skader på det enkelte område. Fiskeriet er ligeledes MSC-certificeret, og der foreligger en dokumentation af at muslingefiskeriet hverken medfører en væsentlig påvirkning på bestand eller økosystem, samt at fiskeriet er hensigtsmæssigt forvaltet.

Manglende fagligt grundlag

Det fremgår heller ikke af materialet i høringen, hvordan ”Den trawlfrie zone” konkret bidrager til et bedre havmiljø og hvordan den skulle forbedre gyde og opvækstforhold for torsken og samtidig skabe bedre muligheder for ly i uforstyrrede og intakte bundhabitater. Fiskeri med trawl i området gennemføres primært på vanddybder over 15 meter, hvor havbunden er glat og består af mudder eller sand. Et forbud mod trawl i Bælterne vil derfor netop ikke forbedre hverken gyde eller opvækstforhold. Der bliver altså ikke bedre ly på sandhavs bunden eller mudderbunden med eller uden et aktivt trawlfiskeri.

Det førende universitet i Danmark vedr. fisk og fiskeri DTU Aqua (Jørgen Dalskov, Marie Storr-Paulsen) har da også anført/skrevet i en artikel:

*”For Bælthavet er det vores vurdering, at den største trussel mod de vigtige habitater for de kommercielt udnyttede bestande er det forringede havmiljø med eutrofiering og iltsvind”
”Selv hvis der indføres et trawlforbud i Bælthavet, vil fisk, bunddyr og planter dø pga. det iltsvind, som de stigende havtemperaturer forårsager. ”Der er dog kun få undersøgelser, der viser, områder med trawlforbud med vækst i kommercielle fiskebestande”*

(Forskere: Klimaforandringer og dårligt havmiljø er de største trusler mod fiskeriet - Altinget – 23. marts 2022)

I debatten er det ofte blevet fremført, at havmiljøet i Øresund er godt som følge af trawlforbuddet. I den forbindelse, vil Danmarks Fiskeriforening gerne gøre opmærksom på, at eksperterne på DTU Aqua slår fast, at det gode havmiljø i Øresund ikke skyldes forbuddet mod trawl, da en lang række andre betingelser også er til stede:

”Det langvarige trawlforbud i Øresund sammen med et beskedent garnfiskeri og meget specielle strøm- og dybdeforhold betyder, at der generelt findes flere langlivede bunddyr og større torsk i dette område. Det er uklart, hvordan disse individer bidrager til tilgangen af bunddyr og fisk i naboområderne, samt hvilken rolle de enkelte faktorer (lukning af trawlfiskeri, begrænset garnfiskeri og specielle strøm og dybdeforhold) spiller”

(MOF Alm.del - endeligt svar på spørgsmål 1151: bilag 1 Faglig udtalelse DTU Aqua.pdf (ft.dk))

Der er således stort set ingen faglig dokumentation for, at de forbedringer udkastet til bekendtgørelsen nævner som effekter af et trawlforbud, virkelig kommer til at ske. DFPO finder, at det er en mangel ved bekendtgørelse at der stort set ingen dokumentation er for, at midlet – trawlforbud – vil føre til målet – et bedre havmiljø. Vi finder derfor at bekendtgørelsen bør trækkes tilbage. Når der nu ikke er dokumentation for, at de foreslåede reguleringer kan levere de virkninger man ønsker.

Om muslingefiskeriet

I forhold til muslingefiskeriet, der også omfattes af forbuddet, gøres opmærksom på følgende forhold:

- **Muslinger er nogle af verdens mest klimavenlige fødevarer**
Muslinger udleder samme mængde CO2 som gulerødder. Når forbruget af muslinger vokser, vinder klimaet.
(https://agro.au.dk/fileadmin/user_upload/Mogensen_et_al_2016_Foedevarernes_klimaaaftryk.pdf)
- **Fiskeriet tager hensyn til havmiljøet**
Eksperterne fra DTU Aqua siger klart, at de ikke kan påvise langtidseffekterne af muslingefiskeriet fordi vandet påvirkes af mange andre faktorer som strøm, iltmangel og næringsstoffer
”Det er desuden svært at dokumentere langtidseffekten af muslingefiskeriet, for bundfaunaen da det lave vand påvirkes samtidig kraftigt af udsving i temperatur, saltholdighed og næringsstofforforsel, samt af iltmangel, storme og bølger.”
(Miljøskånsomhed og økologisk bæredygtighed i dansk fiskeri, Side 115).

- **Der fiskes ikke i områder med ålegræs**

DTU Aqua siger klart, at der som udgangspunkt ikke fiskes hvor ålegræs forekommer og at fiskeri i ålegræs områder slet ikke giver mening. Derfor kommer trawlforbuddet ikke til at påvirke ålegræsset som de grønne organisationer påstår.

"Der forekommer dog meget sjældent målrettet fiskeri med muslingeskrabere i områder med tætte ålegræsbestande, både fordi biomassen af blåmuslinger her ikke er høj nok til et rentabelt fiskeri, fordi skraberen ikke fungerer effektivt, når den fyldes med plantemateriale i stedet for muslinger, og fordi der i forbindelse med forvaltningen af fiskeriet er etableret "ålegræskasser", hvor muslingefiskeri er forbudt for at beskytte ålegræsset" (Miljøskånsomhed og økologisk bæredygtighed i dansk fiskeri, DTU Aqua side 67).

- **Ministeriet for fødevarer, landbrug og fiskeri blåstempler muslingefiskeriet**

Minister for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri Rasmus Prehn har i svar til Folketinget betegnet fiskeriet efter muslinger som *effektivt, skånsomt og bæredygtigt*. (spørgsmål nr. 641 (MOF alm. del) stillet 14. januar 2021)

- **Forbuddet lukker virksomheden Wittrup Seafood**

Wittrup Seafood med 30 ansatte ved Horsens lukker, hvis de ikke kan fiske muslinger inden for forbudszonen.

DFPO skal derfor gentage vores forslag om i hvert fald at tage det skabende fiskeri ud af bekendtgørelsen.

Strategisk Miljø Vurdering

Indledningsvist fremgår af den strategiske miljøvurdering at bekendtgørelsen skal bidrage til efterlevelse af bestemmelserne i EU's habitatdirektiv, såvel som indsatserne angivet i vandplanerne og havstrategiens indsatsprogram. Men det er uklart/ikke oplyst i forhold til hvilket direktiv området udpeges. Bliver området et natura2000 område? Eller et havstrategi område? Det fremgår ikke. Og det fremgår heller ikke hvordan området kommer til at indgå i havplanen. Det er ganske enkelt en væsentlig mangel ved dette forslag, at disse overvejelser ikke er ført til ende.

Ift. Vandrammedirektivet:

Næringsstoffer er helt overordnet problem nummer 1 i dette direktiv. DFPO må igen efterspørge dokumentation for at denne regulering kan forventes at få en effekt. Findes der en analyse der dokumenterer trawlfiskeri kystnært i området - gerne med opgørelse i km² ift. mulig forbedring? Der må være tale om promiller af arealet, hvor der pt. drives trawlfiskeri, så reguleringen får desværre ingen effekt! I vandplan III angives det i forhold til effekten af

fiskeri med bundsløbende redskaber, at der ikke er konstateret en effekt af fiskeri på kvalitetselementerne bundfauna (DKI-indeks) eller fytoplankton (klorofyl) i vandområderne. En samlet analyse i alle kystvande af den stedspecifikke påvirkning af ålegræs fra både fiskeri med bundsløbende redskaber og graveaktiviteter viser, at påvirkningen fra fiskeri med bundsløbende redskaber udgør langt den største påvirkning. Det skal her bemærkes at der er tale om, at påvirkningen på ålegræs vurderes i forhold til den målsatte dybdeudbredelse af ålegræs i 2027, og ikke den faktiske udbredelse i dag. Pga. forvaltningen af fiskerier med bundsløbende redskaber er der ingen påvirkning af ålegræsset i dag, og vil heller ikke være det efter 2027.

Ift. Havstrategidirektivet:

Her anvendes argumentet, at de natura2000 områder, hvor rev er udpeget og i dag beskyttet lukkes i deres fulde udstrækning for fiskeri med trawlredskaber og derfor vil revene få det bedre. Det er altså ikke noget der på nogen måde vil kunne forbedre bevaringsstatussen for netop stenrev som disse specifikke natura2000 områder er udpeget for at beskytte, så reguleringen får dermed ingen effekt!

Ift. Habitatdirektivet og fuglebeskyttelsesdirektivet:

Disse to direktiver indeholder specifikke udpegelsesgrundlag og for områderne i Bælterne er de udpegede habitater allerede beskyttet mod fiskeri med sløbende redskaber. Muslingefiskeri tillades i natura2000 områderne efter en grundig konsekvensvurdering, der dokumenterer, at der ikke sker en skade på det enkelte områdes udpegningsgrundlag, både i forhold til det specifikke fiskeri men også i kumulation med andre aktiviteter. Reguleringen får dermed ingen effekt!

Der ligger kun op til at monitere ved NOVANA overvågningen, der desværre ikke er omfattende nok til, at sikre den mængde videnskabelige data der er nødvendig for at kunne vurdere bekendtgørelsen virkning eller mangel på virkning. DFPO må som minimum efterspørge at der udarbejdes et program, der sikrer de nødvendige videnskabelige data for at kunne vurdere virkningen af bekendtgørelsen. Hvis dette ikke sikres, vil positive eller negative effekter ikke kunne dokumenteres og hvordan vil myndigheder så vurdere/evaluere effekt?

Ligeledes bør bekendtgørelsen indeholde en frist, hvor reguleringen ophæves, hvis der ingen effekt observeres.

Vurdering af de erhvervsøkonomiske konsekvenser

Det estimeres at de direkte negative erhvervsøkonomiske konsekvenser for fiskeriet vil være op mod ca. 5,5 mio. pr. år. ved at anvende perioden fra 2017-21. I den forbindelse gør Danmarks Fiskeriforening opmærksom på, at det af aktindsigt (J. nr. 2021 – 7615) fremgår, at nedgangen i landingsværdi er over 12 mio. kroner om året. Det er DFPOs klare vurdering,

at antagelsen om, at fiskeriet blot flytter sig til andre områder. ikke kommer til at holde stik. Hvor skal fiskeriet flytte hen? Dertil kommet at lukningen indebærer stor risiko for at en række små fiskerihavne, som eksempelvis Bagenkop, Kerteminde, Søby og Spodsbjerg må lukke.

Derudover bemærkes:

- Perioden er kendetegnet ved lave fiskerimuligheder. Hvis man i stedet anvendte en periode med gode forekomster af især torsk ville værdien blive signifikant højere.
- Bruttotabet er en omsætning på ca. 10 mio. kr. for fiskeri med trawl, hvor en del af disse penge går til drift af havne og isværk, som jo også mistes og derfor potentielt lukkes.
- Der er ofte tale om mindre fartøjer der driver fiskeri i bælteerne med en meget begrænset aktions radius. Det vil derfor være meget svært for hovedparten af fartøjerne bare at flytte deres fiskeri til andre områder.
- Ombygning af fartøjer til fiskeri med passive redskaber vil være relativt dyrt og kræve at fiskerne tilegner sig viden omkring fiskeri med disse nye redskaber.
- Når havne, isværk og landingsmulighederne forsvinder vil fiskerne med passive redskaber også blive ramt, da de ikke vil kunne afsætte deres fisk. Dette tab er ikke opgjort.
- De berørte fiskere vil være de lokale fiskere der kun driver fiskeri lokalt. Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri vurderer, at antallet af berørte fiskere/fartøjer er minimalt, men det ændrer ikke på at mange fiskere i de indre danske farvande med bekendtgørelsen stilles meget dårligere ift. fiskerimuligheder fremadrettet.

Danmarks Fiskeriforening mener samlet set, at de erhvervsøkonomiske effekter undervurderes. Bekendtgørelse vil være starten på afviklingen af erhvervsfiskeriet i den Vestlige Østersø samlet set og på den baggrund er det ikke rimeligt at konkludere, at antallet af berørte fiskerier/fartøjer er minimalt.

Manglende stillingtagen til kompensation

DFPO mener desuden, at det er en stor mangel ved bekendtgørelsen, at der ikke er indeholdt overvejelser om erstatning/kompensation. DFPO finder klart, at der er tale om et indgreb der har karakter af ekspropriation overfor de berørte fiskere. I det mindste burde bekendtgørelsen indeholde overvejelser herom. Der er utvivlsomt tale om et intensivt indgreb i forhold til enkelte fiskere og deres økonomi og dertil kommer, at det er vanskeligt at argumentere for, at det er et indgreb, der har værdi/er samfunds nødvendigt. I hvert fald fremgår en sådan argumentation ikke af bekendtgørelsen. Vi kan se, at fartøjerne, der rammes af forbuddet, ikke kan komme i betragtning til ophugning, ud fra de seneste kriterier. Det er dybt problematisk. Derudover kan de muslingefiskere, der rammes, heller ikke få anden form for kompensation.

De manglende overvejelse om erstatning/kompensation til de berørte fiskere er så væsentlig en mangel ved bekendtgørelsen, at det alene bør give anledning til at myndighederne trækker den tilbage.

Katastrofal proces

Endelig er Danmarks Fiskeriforening dybt utilfredse med processen. Beslutningen om at indføre en trawlforbuds-zone blev truffet i Finansministeriet uden dialog med Fiskerierhvervet, og uden et fyldestgørende beslutningsgrundlag. Det er urimeligt.

Det bliver kun værre af, at man udskyder den endelige beslutning til absolut sidste øjeblik – 2 dage inden valget udskrives - uden, der er taget ordentligt stilling, og uden man har gjort et reelt forsøg på at finde et kompromis, som fiskerierhvervet kan se sig selv i.

Afslutning

Som oplyst indledningsvist må DFPO anbefale, at bekendtgørelsen trækkes tilbage.

For det første anmodes om at trække den tilbage på baggrund af en helt urimelig lukket proces omkring udpegningen, som åbenbart har givet anledning til at myndighederne har inddraget nogle redskaber i bekendtgørelsen, som tydeligvis ikke er omfattet af den oprindelige beslutning. Her fremhæves flydetrawl, snurrevod og muslingeskraber.

Dernæst indeholder bekendtgørelsesudkast og høringsmaterialet fejl om mangler som i sig selv bør give anledning til at bekendtgørelse trækkes tilbage og gennemarbejdes på ny. DFPO finder, at det er en væsentlig fejl, at der end ikke er nogen som helst dokumentation for at opnå de ønskede mål om et bedre havmiljø med den anførte lukning. Det er end ikke søgt dokumenteret i høringsmaterialet til udkast til bekendtgørelsen. Det er efter vores opfattelse udtryk for en voldsom arrogance i forhold til de fiskere, som trues på deres levebrød.

Og sidst, men ikke mindst finder vi, at det er en stor mangel, at der end ikke er taget stilling til erstatning/kompensation til de berørte fiskere. Det DFPOs opfattelse, at der er grundlag for at anse indgrebet for at have karakter af ekspropriation i forhold til de berørte fiskere. Denne mangel alene bør give anledning til at myndighederne trækker bekendtgørelse tilbage.

Med venlig hilsen

Svend-Erik Andersen
Formand for DFPO